

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΥ 1476 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821 ΕΤΟΥΣ

ΤΥΠΩΘΕΝΤΩΝ ΒΙΒΑΙΩΝ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΝΩΝ

Είς τὴν ὀμολογούμενῃ ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣ ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΒΡΕΤΟΥ

Πρώην Ἐπιστάτου τῆς Ἴονίου Ἀκαδημίας, Δόκτωρος τῆς Ἰατρικῆς, Μέλους Ἀντεπιστέλλοντος διαφόρων Ἀκαδημιῶν τῆς Εὐρώπης, Μέλους Ἐνεργητικῆς τῆς τρίτης καὶ τετάρτης συνελεύσεως τῶν ἐν Ἰταλίᾳ σοφῶν, καὶ Ἰππότητος τοῦ Τάγματος ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ Α'. τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν δύο Σικελιῶν.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Διορθωθεῖσα, ἀξιεηθεῖσα τε καὶ πλουτισθεῖσα ἐκ διαφόρων κριτικῶν καὶ βιβλιογραφικῶν σημειώσεων, καὶ ἐνδὸς Βιογραφικῆς Πίνακος κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν ἐκάστου συγγραφέως, μεταφραστοῦ, ἐκδέττει ἡ τυπογράφου Ἑλληνος.

Saepe etiam vile vestimentum sapientiam tegit.

Καὶ λῆθος πολλὰς σοφίαν στέγει.

ΛΩΜΗ. ΑΘΗΝΗΣΙ. 1848.

Handwritten signatures and initials in black ink.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
ΕΘΝ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

PAP

Handwritten signature in black ink.

Πρὸς τὸν Ἀναγνώστην.

Απὸ τὰ μέσα τῆς 1Ε'. ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τρία ἀπροσδόκητα καὶ μεγάλα συμβεβηκότα ἐνησχόλησαν καὶ ἀσχο-
λοῦσιν τὰ πνεύματα ἔλων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης. Καὶ τὰ μὲν δύο
εἶμι μάλλον ἐτίμησαν τὴν ὀξύτητα τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς, τὸ δὲ τρί-
τον ἐστιγματίσθη διὰ παντός τὴν χαμερπῆ πολιτικὴν, καὶ τὴν πο-
ταπὴν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀντιζηλίαν τῶν τότε ἀνωτέρων Ἀρχόν-
των τῆς Εὐρώπης.

Πᾶς τις βεβαίως ἐνόησεν, ὅτι αἰνίττομαι τὴν παρὰ τοῦ Γερ-
μανοῦ Γουτεμβέργου ἐφευρεθεῖσαν τέχνην τῆς τυπογραφίας κατὰ τὸ
1436 ἔτος, τὴν πτώσιν τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας διὰ τῆς
ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. κατὰ τὸ
1453 ἔτος, καὶ τῶς τὴν παρὰ τοῦ Ἰταλοῦ Κολόμβου ἀνακάλυ-
ψιν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸ 1492 ἔτος.

Ἡ δὲ σοφία τῶν Ἑλλήνων, ἥτις μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κων-
σταντινουπόλεως, εὔρεν ἄτυλον εἰς Ἰταλίαν, Γαλλίαν καὶ Ἰσπα-
νίαν, δὲν ἐξηλείφθη κατὰ κράτος ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Ἑλληνικῆς
γῆς. Οἱ κάτοικοι μάλιστα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καίτοι ὑπῆκοοι
διαφόρων ξένων Ἡγεμόνων, ἐδιακρίθησαν πάντοτε διὰ τὴν φυσικὴν
τῶν ἀνδρείαν, εὐφυίαν καὶ κλίσιν εἰς τὰ γράμματα. Εἰς ὅσα δὲ μέρη
αὐτῆς ἐβασίλευεν ἡ Ἀριστοκρατία τῶν Ἑνετῶν, ἐκεῖ αἱ τέχναι,
αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ παιδεία ἐκτιμῶντο καὶ ἐκαλλιεργοῦντο μ' ἐπι-
τυχίαν ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Ἑλληνας. Διὸ οὔτοι ἀμιλλῶντο μὲ
τοὺς Εὐρωπαίους περὶ τὴν θαλασσοπορίαν, καὶ τὴν τυπογραφικὴν
τέχνην. Μεταξὺ μὲν τῶν πρώτων τυπογράφων τῆς 1Ε'. ἑκατονταετη-
ρίδος βλέπομεν τοὺς Κρήτας *Λαδρίκορ*, *Ἀλέξανδρον Γεωργίου*
καὶ *Ζαχαρίαν Καλλιέργη*, ἀμιλλωμένους μὲ τοὺς Ἄλδους καὶ
ἄλλους τυπογράφους ἐν Βενετία καὶ Ῥώμῃ. Μεταξὺ δὲ τῶν Ἰσπα-
νῶν, Ὀλλανδῶν καὶ Ἀγγλῶν θαλασσοπόρων τῆς 1ς'. ἑκατονταε-
τηρίδος ἀπαντῶμεν τ' ὄνομα τοῦ Κεφαλλῆνος *Ἰωάννου Φωκᾶ* ἀνα-
καλύπτοντος νέας θαλάσσας, καὶ ἄγνωστα πρὶν αὐτοῦ ἀκροτήρια (α).

Δικαίω τῷ λόγῳ λοιπὸν Ἀναστάσιος *Μιχαὴλ* ἐκ Ναούσης,
ὅστις περιῆλθε πολλὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως περὶ
τὰ τέλη τῆς 1ς'. ἑκατονταετηρίδος, ἐν σελ. 11 τοῦ *Περιηγημα-
τικοῦ Πυκταίου* (β) του προσφωνηθέντος τῇ περιήγησιν τῶν ἐπι-
στημόνων *Ἐταιρεία τῆ Βρανδεμβουργικῆ*, ὀνομάζει *φιλέλληνα*
τὴν Ἀριστοκρατείαν τῶν Ἑνετῶν ἕνεκα τῆς συνδρομῆς τῆς εἰς τὴν
ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ *Κοθουρίου* σύστασιν ἐν Παταβίῳ ἑλληνικοῦ

(α) Ἦδε Ἀνθίμου Μαζαράκη, Βιογραφίαι τῶν ἐνδόξων Κεφαλλῆνων. Ἐν Βενετίῃ
1845. εἰς 8. σελ. 15.

(β) Ὅπως ὁ Ἀναστάσιος *Μιχαὴλ* ἐπωνόμασε τὴν περιήγησίν του, ἥτις ἐτυπώθη ἐν
Βερελίῳ περὶ τὸ 1710 ἔτος.

γυμνασίου, προσθέτων εἰς ἔπαινον τῆς τότε τεταπεινωμένης Ἑλλάδος τὰ ἐφεξῆς. — » Ἐχει νῦν ἡ αὐτὴ πρὸς τούτοις καὶ ἐν » πλείσταις τῶν Ἑπειρωτικῶν πόλεων, τῶν Μακεδονικῶν τῶν » Θεσσαλικῶν τῶν Θρακικῶν, τῶν Πελοποννησιακῶν καὶ πάλιν τῶν Κρητικῶν, εἶδη δὲ καὶ τῶν τῆς μικραῖς (γρ. μικρᾶς) » Ἀσίας, Ἰωνικῶν τε καὶ Νησιωτικῶν (γρ. Νησιωτικῶν) περιήπου » τῶν τεσσαράκοντα σπουδαστηρίων. » Μεταξὺ δὲ τούτων διεκρίνετο τὸ ὑπὸ Ἰωαννιτῶν καλούμενον τοῦ Γκιόβια γυμνάσιον, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξῆλθον τόσσοι σοφοὶ διδάσκαλοι.

Τὰ δὲ συγγράμματα τούτων καὶ τῶν ἐπιλοίπων συναδελφῶν των, οἵτινες ἐδίδασκον εἰς τὰ ἄνω εἰρημένα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐτυπώνοντο ἐὰν ἦσαν φιλολογικὰ ἐν Βενετία, ἐν Ὀλλανδία δὲ καὶ ἐν Σαξονία ἐὰν ἦσαν θεολογικὰ κατὰ Λατίνων. Οἱ δὲ μαθητευόντες Ἕλληνες ἐσυσωρεύοντο ὅλοι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Παταβίου, ἢ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Ἀλλης ἐν Σαξονία. Τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μας βιβλία ἐτυπώνοντο ὅλα ἐν Βενετία ὑπὸ ἑλλήνων τυπογράφων διότι, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἑλληνικαὶ τυπογραφίαι ἐσύστηθησαν ἐν Βενετία ἐκ τῆς γενετῆς τῆς πολυτίμου τέχνης ταύτης. Καὶ τῷ ὄντι ἐκτός τῶν μνησθέντων τυπογράφων, κατὰ τὴν 15'. ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρξεν Ἀνδρέας Κονράδος ἐκ παλαιῶν Πατρῶν, Νικόλαος Σοφιαδὸς ἐκ Κερκύρας, καὶ Μιχαήλ Μαργούριος ὁ μετέπειτα ὀνομασθεὶς Μάξιμος Μαργούριος, Ἐπίσκοπος Κυθῆρων κατὰ δὲ τὴν 15'. ἑκατονταετηρίδα Νικόλαος Γλυκὸς καὶ Νικόλαος Σάρος, ἀμφότεροι ἐξ Ἰωαννίνων καὶ κατὰ τὴν 17'. ἑκατονταετηρίδα Δημήτριος καὶ Πάρος Θεοδοσίου ἐπίσης ἐκ τῆς πόλεως Ἰωαννίνων. Κατὰ δὲ τὴν 15'. ἑκατονταετηρίδα οἱ ἡγεμόνες τῆς Οὐγγροβλαχίας ἐσύστησαν τυπογραφίας καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἐν Ἰασίῳ, ὡς καὶ ἐν Κωνσταντινοπόλει ἐντὸς τοῦ Πατριαρχείου πρῶτος ἐσύστησεν ὁ Πατριάρχης Κύριλλος (ὁ Λούκαρις). Τέλος πάντων περὶ τὰ μέσα τῆς 17'. ἑκατονταετηρίδος πρῶτος Γεώργιος ὁ Βενδότης ἐκ Ζακύνθου, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ Μαρκίδαι Πούλιος Θετταλοὶ ἐσύστησαν ἑλληνικὰς τυπογραφίας ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας.

Τόσα δὲ καὶ τόσα ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων τυπωθέντα συγγράμματα, καὶ τὰ ὀνόματα τοσούτων λογίων Ἑλλήνων, διὰ τὴν ἑλλειψιν ἐφημερίδων καὶ συνεχῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Εὐρώπης, ἦσαν μέχρι τῶν μέσων τῆς 17'. ἑκατονταετηρίδος ἄγνωστα ὄχι μόνον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας. Ἄς μὴ μᾶς φανῆ λοιπὸν παράδοξον ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν Εὐρώπῃ ἡ δοξασία, ὅτι οἱ ζῶντες Ἕλληνες, ἢ ὡς τότε ὀνομάζοντο Ῥωμαῖοι, πεσόντος τοῦ Βασιλείου των, ἦσαν ὅλοι βάρβαροι, ἀγράμματοι, καὶ κατώτεροι αὐτῶν τῶν Ἑβραίων (α). Ὁ μικρὸς ἐμίλος τῶν

(α) Ἴδε τὸ πῶνυμα ἐπιγραφόμενον Saggio su gli Ebrei e su i Greci dell'abate Compagnoni. Seconda edizione Milano 1802 εἰς 8.

πεπαιδευμένων Ἑλλήνων ἀγχετος ὧν μετὰ τῶν τῆς Εὐρώπης, ἔμεινε φυσικῶς ἄγνωστος εἰς αὐτήν, ὅπου ἐτησίως ἑκατοντάδες φιλολογικῶν ἐφημερίδων καὶ βιβλιογραφικῶν καταλόγων ἐγνωστοποιούσιν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πλείον ἀσημάντων συγγραφέων.

Ὁ σοφὸς καὶ εἰς ἄλλρον φιλέλλην Γερμανὸς Κρούσιος πρῶτος αὐτὸς περὶ τὰ τέλη τῆς 15'. ἑκατοντοετηρίδος ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦ συγγράμματός του Turco-Graecia, ὅτι ὑπῆρχον ἐν Ἑλλάδι ἄνδρες λόγιοι καὶ κάτοχοι τῆς ἀρχαίας παιδείας, ἀναφρέων ὡς τεκμήρια διάφορα πονήματα αὐτῶν. Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς 17'. ἑκατονταετηρίδος ὁ ἐκ Ναούσσης Ἀναστάσιος Μιχαήλ, διὰ τοῦ ἀνωτέρω ἐρθέντος Περιγηματικοῦ Πυκταίου του, ἀπέδειξεν εἰς τοὺς σοφοὺς τῆς Γερμανίας τὰ ἤδη ἀχυάζοντα παιδευτικὰ καταστήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ τοὺς σοφοὺς ἄνδρας μεταξὺ τούτων.

Ἄλλος ὁμογενὴς Χριστόφορος Ἄγγελος Πελοποννήσιος, πρὶν τοῦ Ναουσαίου, ἔγραψε μὲν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ τὸ Ἐγχειρίδιόν του γεγραμμένον εἰς τὴν μιζοβάρβαρον τῶν Ἑλλήνων γλώσσαν, καὶ τυπωθὲν ἐν Κωνσταντινῇ τὸ 1619 ἔτος, περιέχει μόνον τὰ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πατρίδος του, ὅχι ὅμως τὴν ἐν αὐτῇ κατάστασιν τῆς παιδείας. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ Θεοτάλης Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ λατινιστὶ γεγραμμένῳ καὶ ἐπιγραφομένῳ Status praesens Ecclesiae Graecae, in quo etiam causae exponuntur cur Graeci moderni Novi Testamenti editiones in graeco-barbaro-lingua factas acceptare recusant, ἄνευ σημειώσεως τόπου, 1714. Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι ἀπατάται μεγάλως ὁ Ἰατρὸς Κ. Σοφοκλῆς Κ. Οἰκονόμος γράφων, ἐν σελ. 3—4. τοῦ περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου φυλλαδίου του, . . . « οὐ διέλιπον ἄνδρες » ἐπὶ παιδείᾳ διάσημοι τὴν Ἑλλάδα κοσμοῦντες, καὶ ἄλλοι κατὰ » τὴν σοφὴν Εὐρώπην διατρέβοντες. Οὗτοι δὲ καὶ πρὸς τοὺς τότε » δυσμενεῖς κατηγόρους τῶν Ἑλλήνων Εὐρωπαϊκούς ἐγκαίρως ἀ- » πῆντησαν, καὶ διέγραψαν οὐ μεμπτήν εὔσαν καὶ κατ' ἐκείνους » τοὺς χρόνους τὴν κατάστασιν τῆς τῶν Ἑλλήνων παιδείας. Ἐκ » τούτων εἰσὶν ὅτε Χριστόφορος, ὁ τοῦ πικλήν Ἄγγελος, καὶ » Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος, Θεσσαλὸς ἀγῆρ, οἵτινες ἔγραψαν » πολλὰ καὶ καλὰ ἀπολογούμενοι ὑπὲρ τῶν ἰδίων ὁμογενῶν. (6) » Γὰρ ὅσα ὅμως ὁ Ἰατρὸς Οἰκονόμος ἐξ Οἰκονόμου προσθέτει ὑπὲρ Ἑλλήνων εἰσὶν ὀρθὰ καὶ ἔνεκα τούτου τὰ ἐπαναλαμβάνω— » Ἄλλὰ καὶ ὁ τῆς Μολδαβίας ἡγεμὼν Δημήτριος ὁ Καντιμήρης » (Histoire de l'Empire Ottoman,) οὐ μόνον ἐξεστύριξε τὴν ἀ-

(6) Ὁ πολυμαθὴς συγγραφεὺς τοῦ περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου φυλλαδίου δὲν ἔλαβε βεβαίως ἀνὰ χεῖρας τὸ βιβλίον τοῦ Χρισ. Ἀγγέλου· ἀλλ' ἄλλως δὲν ἤθελε νοθεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίου τούτου ἧτις ἔχει οὕτω. « Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σήμερον εὐρισκομένων Ἑλλήνων Ἐγχειρίδιον » καὶ ὅχι « Ἐγχειρίδιον, περὶ τῆς καταστάσεως τῆς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, εἰς ἀπλήν ὀφθαλμῶν. » Ἰδε τὸν Ἀριθ. 73 τοῦ παρόντος καταλόγου.

» πάτην τῶν ξένων Κριτικῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν συγχερό-
 » νους πεπαιδευμένους ὁμογενεῖς παρέβαλε πρὸς τοὺς περιφημοτάτους
 » τῶν ἀρχαίων, ὅπερ, εἰ καὶ υπερβολικώτερον εἰρημένον δοκεῖ,
 » ἀλλ' ὅμως ἀποδεικνύσιν (γρ. ἀποδείκνυσιν) εἶτι ὑπῆρχον καὶ τότε
 » σοφοὶ ἄνδρες ἐν τῇ Ἑλλάδι, οἷνες, εἴγε διέτριβον ἐπὶ τῆς
 » Εὐρώπης, ἐμελλον κάκει θαυμασθήσεσθαι πάντες, ὡς ἔκριεν ὀρ-
 » θῶς ὁ περικλητῆς Βιλλεμαῖνος. (Villemain. Lascaris vol. 2.
 » p. 136) ».

Μετὰ δὲ τὸν Καντιμήρη καὶ ὁ μέγας Εὐγένιος, ἐν τῇ Λογι-
 κῇ του, καὶ ὁ σοφὸς Μελέτιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ του, καὶ
 ὁ λόγιος Βενδότης ἐν τῇ Προσθήκῃ τῆς Ἱστορίας ταύτης, καὶ Προ-
 κόπιος ὁ Μοσχοπολίτης ἐν τῷ σχεδιάσματί του, ἐκδοθέντι ὑπὸ
 Φαβριίου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ βιβλιοθήκῃ του, ἐπηρεύθησαν τοὺς εἰς
 τὸν καιρὸν τῶν ζῶντας πεπαιδευμένους Ἕλληνας οἱ τρεῖς τελευ-
 ταῖοι μάλιστα ἀνήγγειλαν καὶ τὰ συγγράμματα πολλῶν ἐξ αὐτῶν.
 Ὅλοι δὲ αἱ μαρτυρίαι αὗται ἦσαν ὡς *Πάρεργα* καὶ μικροτάτην
 ὠφέλειαν ἐπροξένησαν εἰς τὴν φιλολογίαν μας. Εἰς ἓνα φιλελληνα
 Γερμανόν, ζῶντα περὶ τὰ τέλη τῆς 17. ἑκατονταετηρίδος, τὸν πολυ-
 μαθῆ *Γωάτην Ἀλέξτρον Φαβρίμιον*, ἀνήκει ἡ λαμπρὰ ἰδέα νὰ
 δημοσιεύσῃ τὴν περιγραφήν τῶν ἤδη τυπωθέντων καὶ ἀνεκδότων
 ποιημάτων ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων συντεθέντων. Ἡ δεκαεσσα-
 ράτωμος ἔτιμος *Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη* του (α) ἕνεκα τῆς μεγάλης
 τιμῆς αὐτῆς καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης εἰς ἣν συνετάχθη, δὲν
 ἔγινε Βιβλίον κοινὸν μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊῶν, καὶ ὀλίγοι μόνον
 πεπαιδευμένοι Ἕλληνες ἐδυνήθησαν νὰ τὴν ἀναγνώσωσι καὶ νὰ
 ὠφεληθῶσι.

Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος ὁ σεβάσμιος
 ἀγωνιστῆς τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας Ἄνθιμος Γαζῆς, καὶ ὁ
 λόγιος Δημήτριος Ἀλεξανδριδῆς διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς δι-
 τόμου *Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης* καὶ τοῦ *Ἑλληνικοῦ Καθρέπτου*
 ἔδωκαν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς τῶν μόνον τὴν καταγραφὴν τῶν σοφῶν
 Ἑλλήνων καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους γρό-
 νους μέχρι ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ δὲ Γεώργιος Ζα-
 βείρας ὁ Σιατιστεὺς, αἰσθανόμενος τὴν ἔλλειψιν πλήρους καταγραφῆς
 τῶν συγγραμμάτων, ὅσα ἐτυπώθησαν ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων ἀπὸ
 πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν ἡμερῶν του, ἔσπευσεν
 αὐτὸς πρῶτος ν' ἀναπληρώσῃ τὸ κενὸν τοῦτο τῆς ἡμετέρας φιλο-
 λογίας, συντάξας τὴν *Βιογραφικὴν εἰδησίαν τῆς ζωῆς καὶ τῶν*
συγγραμμάτων ὅλων τῶν πεπαιδευμένων Γραικῶν, καὶ τῶν ὀ-
 ποίων ὁ ἀριθμὸς φθάνει ἕως 500 ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντι-
 νουπόλεως μέχρι τοῦ 1804 ἔτους, ὡς ἀνήγγειλεν εἰς τὸ πανελ-
 λήνιον Ἄνθιμος ὁ Γαζῆς διὰ τῆς ἐφημερίδος του *Ἐρμού* τοῦ

(α) Δινίττομαι τὴν Α'. ἐκδοσιν ἢ δευτέρα ἐπιδιορθωθεῖσα ὑπὸ Ἀρλεσίου εἶναι δωδε-
 κάτομοι, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἔχει ἀίγιχην ἐπιδιορθώσεως.

Λογίου κατά τὸ 1812 ἔτος σελ. 194. α' Ὁ θάνατος δὲν ἄφησε τὸν » μακαρίτην Ζαβεΐραν, λέγει ὁ Γαζής, νὰ βάλλῃ εἰς καλητέραν » τάξιν, ὡς ἤϋχετο, τὸ πολύπονον ἔργον του, καὶ τὸ χειρόγραφον » τοῦτο κεῖται, κατὰ τὸ παρὸν παρ' ἐμοί, καὶ ἐτοιμάζεται πρὸς » ἔκδοσιν » Μέχρις ὁμοῦ τῆς σήμερον δὲν ἐξεδόθη, καὶ κεῖται εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς τῶν διαδεχθέντων τὴν ἔκδοσιν τοῦ Λογίου Ἐρμού, ὅτε διὰ προτροπῶν φιλογενῶν τινῶν ἀνεφάνη ἡ φιλολογικὴ ἐφημερὶς αὕτη κατὰ τὸ 1816 ἔτος.

Ἐν τούτοις ὁ φιλογενής Ἄνθιμος Γαζής ἠθέλησεν, ὡς φαίνεται, νὰ δώσῃ σύντομόν τινα περίληψιν τοῦ πονήματος τοῦ Ζαβεΐρα, ἐκδίδων ἐν τῷ Λογίῳ Ἐρμού τοῦ 1811 καὶ 1812 ἔτους τὴν καταγραφὴν τῶν λογίων Ἑλλήνων καὶ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὑπὸ τ' ὄνομα *Γραμματεία τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων*, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος ἔτους (1811) καὶ ἀνατρέχουσα μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶρος. Προσέτι τόσον ὁ Ἄνθιμος Γαζής ὅσον καὶ ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης, καὶ ὁ μακαρίτης Σ. Κοκκινάκης, δὲν ἔλειψαν ν' ἀναγγέλωσιν εἰς τὸ Πανελλήνιον τὴν ἔκδοσιν τῶν νεοφανῶν βιβλίων, ἐκδίδοντες συνάμα τὴν περὶ τούτων κρίσιν των καὶ ἐπίστε τὴν βιογραφίαν τῶν συγγραφέων. Τοῦτο ἐπραξάν καὶ ὁ *Τηλέγραφος* καὶ ἡ *Καλλιόπη*, ἕτεραι φιλολογικαὶ ἐφημερίδες, αἵτινες ἐκδίδοντο ἐπίσης ἐν Βιέννῃ, ὡς ἡ *Ἀθηνα* καὶ ἡ *Μέλισσα* αἵτινες ἐκδίδοντο ἐν Παρισίοις.

Τὴν δ' ἔλλειψιν τοῦ Καταλόγου τῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων Γραμματείας ἠσθάνθη καὶ ἐγὼ πραγματικῶς ὅτε παρὰ τοῦ ἀοιδίμου εὐεργέτου τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας, κόμητος Φρειδερίχου Γυίλφορδ, προστεκλήθη νὰ ἀναδεχθῶ τὰ χρέη τοῦ Ἐπιστάτου τῆς Βιβλιοθήκης τῆς παρ' αὐτοῦ ἐν Κερκύρα συστηθείσης Ἀκαδημίας (α). Ὡφελούμενος λοιπὸν ἐκ τῆς καλῆς εὐκαιρίας τοῦ νὰ ἔχω ἀνα χεῖρας τὴν ἕως τότε ὑπάρχουσαν μεγαλητέραν συλλογὴν τῶν διάφορων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ εἰς τὴν νεωτέραν ἡμῶν γλώσσαν τοπωθέντων βιβλίων ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων, ἐσπευτα νὰ συντάξω τὸν Καταλογὸν αὐτῶν κατὰ τὴν χρονολογικὴν τάξιν, ἀκριβῶς ἀντιγράφων τὴν προμετοπίδα ἐκάστου συγγράμματος. Φυλάττων τὴν ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, οὕτως εἶπεῖν, νὰ γνωρίσῃ τὰς προόδους τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παιδείας καὶ γλώσσης· ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἱστορικὴν εἰδησιν περὶ τῆς πατρίδος ἢ τοῦ ἐπαγγέλματος ἐκάστου συγγραφέως, ἐκδότου ἢ φιλομούστου ἀνδρός, διὰ δαπάνης τοῦ ὁποίου τὸ βιβλίον εἶγε τυπωθῆ.

Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ γενναιοτάτου φιλέλληνος Γυίλφορδ πραιτηθείς ἐγὼ ἐκουσίως κατὰ τὸ 1830 ἔτος (β) ἐκ τῆς ἐντίμου

(α) Ἴδε τὰ πρὸ' ἐμοῦ τυπωθέντα ἐν Ἀθήναις (1846) Βιογραφικὰ ἱστορικὰ ὑπομνήματα περὶ τοῦ κόμητος Γυίλφορδ καὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας. σελ. 61.

(β) Ἴδε τὸ αὐτὸ πόνημα σελ. XVII.

καὶ ἡτύχου ἐπιστασίας τῆς ἤδη κερματισμένης Βιβλιοθήκης τῆς Ἴονίου Ἀκαδημίας, καὶ ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα, ἐσχόπευον νὰ ἐκδώσω εἰς τὸ τέλος τῆς παρ' ἐμοῦ σχεδιασθείσης ἱστορίας τῆς Ἴονίου Βιβλιοθήκης, καὶ τοῦ ἐνδόξου θεμελιωτοῦ τῆς ἐν Κερκύρα Ἀκαδημίας τὸν βῆθέντα Κατάλογον.

Ἰδιαίτεροι δὲ περιστάσεις καὶ αἱ τότε πολιτικαὶ τῆς Ἑλλάδος ἀνωμαλίαι, αἵτινες μὲ ὑπεχρέωσαν ν' ἀπομακρυνθῶ ἐξ αὐτῆς δι' ἀρκετὸν καιρὸν (α), δὲν μοὶ ἐπέτρεψαν τὰ μέσα νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν μου ταύτην μέχρι τοῦ 1845 ἔτους, ὅτε οὐστηθείσης τῆς πολιτικῆς τε καὶ φιλολογικῆς ἐφημερίδος, τοῦ *Παναρμορίου*, καὶ προσκληθεὶς παρὰ τοῦ ἐντίμου καὶ λογίου συντάκτου αὐτῆς νὰ τὸν συνδράμω μὲ ἄρθρα φιλολογικὰ, παρέδωκα εἰς αὐτὸν τὸ χειρόγραφον τοῦ μνησθέντος Καταλόγου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκδοσις ἦταν ὡς ἐπιφυλλίς τῆς βῆθείσης ἐφημερίδος. Κατὰ συμβουλήν δὲ διαφόρων φίλων τοῦ ὁ πρὸ ἑνὸς περιποῦ ἔτους ἀποθανῶν *Μιχαὴλ Πατρικιος* ἐκδότης τοῦ Παναρμορίου, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρ' ἐμοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐκδώτῃ εἰς χωριστὸν τόμον τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Κατάλογον ἐλπίζων ὁ μακαρίτης νὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔθνος του, καὶ νὰ ὠφελῆθῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἐκδοσίν του, ἀγνοῶν ὅτι τοιοῦτου εἴδους πονήματα δυσκόλως πωλοῦνται ἐν Ἑλλάδι.

Τὰ ἐφεξῆς ἄρθρα διαφόρων ἐφημερίδων τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποῖα ἀναφέρω ἐδῶ ὄχι πρὸς ἀλαζονίαν, ἄπαγε! (διότι γνωρίζω τὰς περὶ τὴν παιδείαν μικρὰς μου δυνάμεις,) ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐλπίσεως, ἣν ἠθάνοντο ὅλοι οἱ φιλόλογοι τοιοῦτου ἔργου, καὶ τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ νόημονος κοινοῦ μαρτυροῦσι δὲ καὶ τὴν εὐνοϊκὴν ὑποδοχὴν ἣν ὁ Κατάλογος μου, ἀνκαὶ ἀτελής, ἐπειδὴ δὲν ἐπεριλάμβανεν εἰμὴ τὰ βιβλία τοῦ ἀοιδίμου Κόμητος Γυλφορδ, ἔλαβεν ἀπὸ τὴν ὁμήγυριν τῶν λογίων ἀνδρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καὶ ξένων ἔθνων.

Ἴδου τὰ βῆθέντα ἄρθρα. *ΑΙΩΝ* ἀριθ. 624. *τετάρτη*, 23 Μαΐου 1845. « Ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις τυπογραφείου ἡ *Πανελλήνιος* ἐδημοσί- » εὔθη ἡδὴ Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπό- » λεως μέχρι τοῦ 1841 (γρ. 1821) τυπωθέντων βιβλίων παρ' ἑλλήνων » εἰς τὴν ὁμιλουμένην ἢ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. συν- » τεθεὶς ὑπὸ Ἀνδρέου Παπαδοπόλου Βρετοῦ, κτλ. » Ὁ Κ. Παπαδόπουλος ἐξηγεῖται διὰ τοῦ προλόγου του, ὁπόσῃν καὶ ἤδη κατέβαλε προσπάθειαν, εἰς τὸ πολύπονον ἀληθῶς τοῦτο ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ 16 αἰῶνος ἀρχόμενον τελευτᾷ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν μέχρι τοῦ 1821. Διὰ τῆς συλλογῆς ταύτης δεικνύεται τῆς γλώσσης ἡ πρόοδος καὶ ὡς ἐπὶ πίνακος ἡ ζωὴ ὅλων τῶν εἰς τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον ἑλλήνων συγγραφέων. Ἡ συλλογὴ αὕτη καθίσταται πολλῶ ἀναγκαίαν εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν καὶ

(α) Ἴδε τὴν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι πολιτικῆς μου διαγωγῆς Ἀπολογίαν τυπωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1838 ἔτος ὑπὸ τ' ἔνομα = « Ἱστορικὴ Ἐκθεσις τῆς ἐφημερίδος ὁ Ἑλληνικὸς Καθρέπτης. »

ὡς τοιαύτην τὴν συνιστῶμεν, ἀποδίδοντες πρὸς τὸν φιλόπονον καὶ πατριώτην Κ. Βρετὸν φῶρον δικαίων ἐπαίνων καὶ κοινῆς εὐγνωμοσύνης (α).

« *ΑΘΗΝΑ*, ἀριθμὸς 1220 *Μαῖου* 26, *Σάββατον*, 1845.

— » *Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821 τυπωθέντων Βιβλίων* κτλ. Ἡ γραμματολογία ἢ φιλολογία εἶναι ἡ ἀληθὴς εἰκὼν τῆς διανοητικῆς, ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῶν πεπαιδευμένων ἐθνῶν, καὶ ἡ βιβλιογραφία οὐσιωδέστατον πρὸς γνῶσιν αὐτῆς μέσον καὶ βοήθημα. Ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ φιλολογία, ἀπὸ τῆς δυστυχοῦς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς χώρα ἀγνωστος εἰς τοὺς περισσοτέρους. Πολλὰ ὀλίγοι γνωρίζουσιν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καταβεβλημένον ὑπὸ μεγίστων δυστυχημάτων καὶ βεβαρυμένον ὑπὸ βαρβαρικοῦ ζυγοῦ, δὲν ἐπαυσεν ὅμως ποτὲ, ἀν καὶ σποραδικῶς, ἐξ αἰτίας τῆς τυραννίας, νὰ καλλιεργῇ τὰς μαθήσεις. δὲν ἔμεινε ἕξενον εἰς καρμίαν πρόβδον τῶν ἐπιστημῶν, γενομένην εἰς τοὺς ἐλευθέρους, καὶ εὐδαίμονας τῆς Εὐρώπης λαοῦ, ἀλλ' ὅτι μὲ εὐγενῆ ζῆλον ἐπροσπάθει πάντοτε νὰ φυλάτῃ ἀδιάκοπον τὴν διανοητικὴν σειρὰν, ἥτις τὸ συνέδεε μὲ τοὺς ἐλευθέρους αὐτοῦ προγόνους. Κατὰ δυστυχίαν ἐπειδὴ διὰ τὴν τότε κατάστασιν τοῦ ἔθνους δὲν ὑπῆρχον μῆτε βιβλιοπῶλαι, μῆτε βιβλιοθήκαι, τὰ παρ' ἑλλήνων ἐκδιδόμενα συγγράμματα διεσκορπίζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἔκδοσιν μετὰ τῶν συνδρομητῶν καὶ λοιπῶν φιλομούσων καὶ φιλομαθῶν, καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἐγένοντο ὄχι μόνον δυσεύρετα, ἀλλὰ εἰς τοὺς περισσοτέρους παντελῶς ἀγνωστα. Πρῶτος καὶ μόνος, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὁ φιλελληνικώτατος Κόμης Γυίλφορντ συνήγαγεν ὅσον τὸ δυνατόν πλουσιωτέραν βιβλιοθήκην τῶν συγγραμμάτων τῶν νεωτέρων ἑλλήνων, πλὴν ἀτελῆ καὶ ταύτην διὰ τὸ δυσεύρετον πῶν βιβλίων. Ὁ κατὰ τὴν Οὐγγαρίαν βιώσας καὶ ἀποθανὼν Γεώργιος Ζαβείρας, Σιατιστεὺς, βλέπων τὸν κίνδυνον τῆς ἀπολείας ὄχι μόνον τῶν ἐκδοδόμενων συγγραμμάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων, συνέγραψε βιβλιογραφικὴν ἐκθεσιν περὶ τῆς ζωῆς, καὶ περιγραφῆν τῶν συγγραμμάτων τῶν πεπαιδευμένων ἑλλήνων, ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν αὐτοῦ κατὰ τὸ 1805. Ἀλλὰ τὸ συγγράμματιον αὐτὸ, πολῦτιμον κατὰ πολλοὺς λόγους εὐρισκόμενον εἰς χεῖρας γνωστοῦ λογίου ἀνδρὸς ἐν Ἀθήναις μένει ἔτι διὰ λόγους εἰς ἡμᾶς ἀγνωστούς, ἀνέκδοτον. Χρεωστέεται λοιπὸν πολλῇ χάριτι ἐκ μέρους τῶν πεπαιδευμένων εἰς τὸν Κ. Παπαδόπουλον Βρετὸν, χρηματίσαντα ἔφρον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ

(α) Τὸ διὰ τὸ φιλότιμόν μου κολακευτικὸν ἔβηρον τοῦτο τοῦ λογίου καὶ φίλου συντάκτου τοῦ Αἰῶνος Κ. Γωάννου Φιλήμονος ἐδημοσιεύθη καὶ ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῆς Σπύρτης ἢ Ἀμάλθεια. Ἀρτίτω δὲ σήμερον τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, ἵνα ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν ἄγνωστον εἰς ἐμὲ, ἀλλὰ φιλογενῆ συντάκτην αὐτῆς.

κόμητος Γυλφορδ, δι συντάξας χρονολογικὸν αὐτῆς κατάλογον ἐπροθυμήθη νὰ ἐκδόσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ τύπου πρὸς χρῆσιν καὶ ὠφελειαν τῶν φιλολόγων ἑλλήνων πλουτισθέντα καὶ μὲ προσθήκας βιβλίων μὴ περιεχομένων εἰς τὴν Γυλφορδεῖον βιβλιοθήκην. Τὸ ἔργον τοῦ Κ. Παπαδόπουλου χρησιμώτατον καθ' ἑαυτὸ καὶ λίαν ἀξίεπαινον θέλει χρησιμεύσει βεβαίως πολὺ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα τοῦ συγγράμματος τοῦ Ζαβείρα ἐκδότην. »

Ἀρεξάρκτης, ἀριθ. 147, Κυριακὴ Μαΐου 1845. — « Μεταξὺ τῶν μᾶλλον ὠφελιγάντων τὸ ἔθνος διὰ τῶν συγγραμμάτων τῶν εἶναι καὶ ὁ ἀξιώτιμος καὶ πεπαιδευμένος ἀνὴρ Κ. Ἀνδρέας Παπαδόπουλος Βρεττός, συγγραφεὺς πολλῶν ἀξιολόγων ποιημάτων καὶ ἀνακαλυπτικῆς οὗ *Πολιμήματος*. Διαπονήσας οὗτος ἐσχάτως ἐξέδωκε *Κατάλογον τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821 τυπωθέντων βιβλίων παρ' ἑλλήνων* κτλ. τὸ μάλιστα χρήσιμον διὰ τὴν φιλολογίαν μας καὶ ὅλως ἀξίον τοῦ διαπονήσαντος. Τὸ ἔθνος ἀδικεῖ παραμελοῦν τοὺς ἄνδρας τούτους, ὀφείλει νὰ τοὺς ἀνταμοίβῃ καὶ οὕτω νὰ ἀναζωπυρῇ τὰ φῶτα αὐτα ὑπόσχομαι τὴν εὐδαιμονίαν καὶ εὐζωίαν του. Σὺ δὲ, Παπαδόπουλε Βρεττέ, μὴ κάμνε μοχθῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους σου. » *Χρόνος, ἀριθ. 50, σάββατον 2 Ἰουλίου 1845.* — « Ὅσον ἐπιθυμητὴ καὶ συγχρόνως δυσκατάρθρωτος ὑπάρχει ἡ σύνταξις τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι ἡμῶν, τοσοῦτον μᾶλλον εἶναι ἐπιθυμητὴ καὶ δύσκολος ἡ περὶ φιλολογίας καὶ γραμματολογίας τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔρευνα. Πρὸς ὁπωσοῦν δὲ ἐξομαλύνουσιν τῆς δυσκολίας ταύτης ὁ ἱατρὸς κύριος Α. Παπαδόπουλος Βρεττός ὁ ποτε ἀξίως διευθύνας τὴν Ἀκαδημαϊκὴν ἐν Κερκύρα Βιβλιοθήκην τοῦ ἀοιδήμου Γυλφορδ, ἐξέδωκε *Κατάλογον τῶν ἀπὸ πτώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι 1821 τυπωθέντων παρ' ἑλλήνων βιβλίων κατὰ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀρχαίαι τε καὶ νέαι*. Ἀποδίδοντες τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν εἰς τὸν Κ. Παπαδόπουλον διὰ τὸ ὠφέλιμον τοῦτο ἔργον, ἐπευχόμεθα νὰ ἐνθαφρῶνθῃ πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ διὰ προσθήκης τῶν μετὰ τὴν ἀνωτέραν ἐποχὴν ἐκδοθέντων βιβλίων, τῆς τεχνικωτέρας καὶ εὐμεθοδεστερας διατάξεως τῶν συγγραμμάτων τε καὶ συγγραμμάτων αὐτῶν, πρὸς δὲ τούτοις, διὰ τῆς ὅσον τὸ δυνατόν Βιογραφικῆς εἰδήσεως σῶν συγγραφέων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον ὄν πολύμοχθον καὶ σπουδαῖον ἀπαιτεῖ βεβαίως περὶ τὴν ἐγκάρδιον καὶ θερμὴν ἀπάντων τῶν ἑλλήνων εὐχὴν καὶ τὴν τὰ μάλιστα προαγωγὸν εὐνοίαν τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, περὶ πᾶσι ποιουμένης τὴν εὐκλείαν καὶ τὴν εἰς τὰ κρείττω πρόοδον τοῦ ἔθνους. »

Ἄ Courrier d' Orient, ἀριθ. 41. Lundi 9 Juin 1845. « M. Papadopoulo-Vretos favorablement connu du monde savant en Italie et en France par ses travaux littéraires et historiques, ainsi que par sa découverte du *Pilima*, es-

spèce de feutre dont les anciens se servaient comme arme défensive dans les combats, vient de publier le *Catalogue des livres imprimés en grec moderne ou en grec ancien, par des Grecs, depuis la chute de Constantinople jusq'en 1821*. Quoique ce Catalogue ne soit pas complet, comme le fait remarquer M. Papadopoulo lui-même, toutefois ce travail bibliographique est le plus complet qui ait paru jusqu'à aujourd'hui, et remplit un vide qui se faisait remarquer dans la littérature. C'est un grand service toujours que M. Papadopoulo a rendu à la littérature grecque moderne, et dont le monde savant lui saura gré. En effet, par la seule lecture de cet intéressant Catalogue on aura une idée précise des travaux littéraires des grecs-modernes et du progrès de leur langue, depuis le commencement du XVI siècle jusqu'à la fin de l'année 1821. »

'O Courrier d'Athènes, ἀριθ. 6. jeudi 19 Juin 1845. — M. André Papadopoulo-Vreto, ancien bibliothécaire de l'Université ionienne, membre correspondant de plusieurs Académies, etc. etc. vient de publier un *Catalogue des livres, imprimés en grec moderne ou en grec ancien par des Grecs depuis la chute de Constantinople jusq'en 1821*. Ce Catalogue résultat de beaucoup de recherches et d'un travail assidu comprend une période de plus de trois siècles. On y voit le développement progressif de la langue, ainsi que quelques détails sur les auteurs Grecs qui ont figuré pendant cette longue période. Cet ouvrage ne sera pas sans utilité pour ceux qui se livrent à une étude approfondie de la langue grecque. En accordant à l'auteur de justes éloges pour le zèle qu'il a mis dans ce travail, nous l'engageons à poursuivre des recherches qui intéressent éminemment la littérature nationale. »

Καὶ ἡ ἐν Νεαπόλει ἐκδομένη φιλολογικὴ ἐφημερίς ἢ *Lucifero* (ὁ *Ἐωσφόρος*) καταχωροῦσα ἐν τῷ Ἀριθ. ὑπὸ ἡμερομηνίας 3 Σεπτεμβρίου 1845 περὶ τοῦ ῥηθέντος Καταλόγου διεξοδικώτατον ἄρθρον, δίδει τέλος εἰς τοῦτο μὲ τὰς λέξεις ταύτας. Il nome del Cav. Papadopulo è chiaro abbastanza nella repubblica letteraria; e noi che l'abbiamo avuto a condiscipolo nel Real Collegio del Salvatore, conosciamo da vicino quanto egli è ardentissimo amatore delle lettere e dell' onore del proprio paese, impugnando, come leggiamo nei fogli greci, continuamente la sua penna infocata a rivendicare l' onore patrio dalle calunnie che gli vengono lanciate d'oltre i monti e d' oltre i mari. Che continui il Cav. Papadopulo ad illustrare la patria letteratura collo stesso

ardore come ha finora praticato, che i suoi concittadini non meno che i filelleni tutti gli resteranno non poco tenuti. — *Tommaso Semmola*. ὁ ἐστὶ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν.

— « Τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Παπαδοπούλου Βρετοῦ εἶναι ἀρκετὰ γνω-
» στὸν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, καὶ ἡμεῖς οὔτινες τὸν εἶχομεν
» συμμαθητὴν ἐν τῷ Βασιλικῷ Λυκείῳ τοῦ Σωτήρος, γνωρίζομεν
» ἐκ τοῦ πλησίου, πόσον οὗτος εἶναι ἐνθερμότατος ἐραστὴς τῆς φι-
» λολογίας καὶ τῆς δόξης τῆς πατρίδος του, μεταχειριζόμενος πάν-
» τοτε τὸν πυρῶδη κάλαμόν του, ὡς ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς ἐλ-
» ληνικαῖς ἐφημερίσι, πρὸς ἐκδίκησιν τῆς τιμῆς τοῦ ἔθνους του
» κατὰ συκοφαντιῶν τιῶν, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὄντων καὶ πέραν
» τῶν ὄρεων καὶ τῶν θαλασσῶν τῆς Ἰταλίας (α). Ἄς ἀκολου-
» θήσῃ ὁ Κ. Παπαδόπουλος νὰ κοσμή τὴν πάτριον φιλολογίαν
» μὲ τὴν αὐτὴν προθυμίαν, ἣν μέχρι τοῦδε ἔδειξεν, καὶ τότε οἱ
» συμπατριῶται του καὶ οἱ φιλέλληνες ἔλοι θέλουσιν εὐγνωμονεῖ
» πρὸς αὐτόν. *Θωμᾶς Σέμμολας*. »

Ἐν τούτοις διάφοροι ἐν Ἑυρώπῃ φίλοι μου, ἐν ᾧ δι' ἰδιαιτέρων ἐπιστολῶν μὲ συνέχαιρον διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Καταλόγου μου, μ' ἐπαρακινούσαν συγχρόνως νὰ μὴν ἀφήσω ἀτελεῖς τὸ ἔργον μου· μεταξὺ δὲ τῶν φιλικῶν ἐπιστολῶν τούτων ἐκεῖναι, αἵτινες ἔκμαν εἰς τὸ πνευμά μου τὴν μεγαλητέραν ἐντύπωσιν, εἰσὶν αἱ τοῦ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μου φίλου μου καὶ συμμαθητοῦ, τοῦ γνωστοῦ διὰ τὰ φιλολογικὰ συγγράμματά του, καὶ ἐν Βενετίᾳ Καθηγητοῦ, Δόκτωρος *Αἰμίλιου Τυπάλλου*, καὶ τοῦ Ἱεροδιδασκάλου Ἀρχιμανδρίτου *Ανθίμου Μαζαράκη*, Βιογράφου τῶν ἐνδόξων συμπολιτῶν τοῦ Κεφαλληνῶν. Ἴδου τίνι τρόπῳ ὁ πρῶτος μοὶ ἔγραψεν ἵνα μ' ἐνθουσιασῇ πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἐπιπόνου ἔργου μου.

α Ἐν Βενετίᾳ 12 Ἰουλίου 1845. Φίλιτάτέ μοι, πολλὰ εὐχάρηστος ἦτο διὰ ἐμὲ ἡ τελευταία σου ἐπιστολή, ἀναγγέλουσα δῶρα καὶ χαροποιὰς εἰδήσεις. Ἀναντιρρήτως δὲ δῶρον πλέον πολύτιμον τοῦ Καταλόγου σου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ λάβω. Οὗτος θέλει διαχύσει οὐκ ὀλίγον φῶς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἡμετέρας φιλολογίας ἀπὸ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἐνδόξου ἡμῶν ἀναγεννήσεως. Ἄνευ τοιαύτης κραταιᾶς βοήθειας οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ γράψῃ βασίμως τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας ἐνὸς λαοῦ, ὅστις καὶ ἐν μέσῳ τοῦ σκληροῦ ζυγοῦ ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἐσβέσθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ δὰς τῆς μαθήσεως, κληρονομηθείσης ἐκ τῶν προγόνων του.

(α) Ὁ Φιλέλλην συντάκτης τοῦ ἄρθρου τούτου αἰνίττεται ἀναμφιβέβως τὰ παρ' ἐμοῦ γραφέντα ἄρθρα κατὰ τῶν συκοφαντιῶν ἀρχαιολόγου τινος ἐκ τῆς Βελγίας καὶ δημοσιευθέντα ἑλληνο γαλλιστῆ, ἐν τῇ ἐφημερίδι ὁ Ἑλληνικὸς Παρατηρητὴς *L'Observateur grec*, ἀριθ. 129, τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1844. Ἐνεκὰ δὲ τοῦ πατριωτισμοῦ μου ὁ Γάλλος ἀρχαιολόγος *Le Bas* (Λὲ Βὰς) ἔγραψε κατ' ἐμοῦ ἄρθρον πικρότατον τὸ ὅποσον ἐδέχθη εἰς τὰς στήλας τῆς ἡ ἐν Ἀθήναις γαλλιστῆ ἐκδιδομένη ἐφημερίς ὁ Μυνητῶρ παρ' ἐνὸς Πυγμαίου Γάλλου, μισθοδοτούμενον νὰ ἐξυβρίξῃ τοὺς Ἕλληνας ὅσοι δὲν εἶναι προσωπικοὶ τοῦ φίλου. Μὲ ἱκανοποίησαν δὲ ἀρκετὰ αἱ ἀυτοθελήτως ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκδοθεῖσαι ἀπαντήσεις τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς Συνελεύσεως, καὶ τοῦ *Courrier d'Athènes*.

Τὸ δὲ ἔργον σου ἂν καὶ πολὺ ὠφελίμον, δὲν τὸ θεωρῶ ὅμως εἰμὴ ὡς τὸ πρῶτον βῆμα ὅπερ ἔκαμες ἐν τῇ δυσκόλῳ ὁδῷ. Ὁφείλεις τῶρα νὰ διευθυνηθῆς πρὸς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἵνα ἐμψυχωμένοι οὗτοι ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὠφελήσωσι τὴν ἐθνικὴν φιλολογίαν σὲ προμηθεύσωσι ὅλας τὰς προσθήκας, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην τὸ βιβλίον σου. Ἐν τούτοις τὸ ἔργον σου εἶναι μεγάλης ὠφελείας, καὶ ἀγκαλιὰ εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις ἢ δοκιμὴ μόνη εἶναι ἀξίεπαινος, μ' ὅλον τοῦτο ψυχῇ, ὡς ἡ ἐδική σου, δὲν πρέπει νὰ εὐχαριστηθῆς εἰς αὐτὸ μόνον. Κάννω τὰς ἐνθερμοτέρας εὐχὰς νὰ φανῆ πρὸς σὲ γενναῖος ὁ Βασιλεὺς, ἵνα δυνηθῆς νὰ ἐγείρῃς πρεπόντως ἐν μνημεῖον τοσοῦτον ἔνδοξον διὰ τὸ ἡμέτερον ἔργον. »

Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ δευτέρου. — « Ἐξοχώτατε καὶ προσφιλεστάτε μοι Κύριε, Πολύτιμον μὲ ἦτον πάντοτε καθέ σας φιλικὸν ἔωρον, ὡς δεῖγμα τῆς τοσαύτης πρὸς ἐμὲ καλοκάγαθια σας τὴν ὁποίαν ὡς εἰλικρινῆς φίλος, διασώζετε καὶ μακρὰν εὐριτκόμενος τὸ τοῦ Καταλόγου σας, ὅμως, σὰς ὁμολογῶ εἰλικρινῶς ὅτι μ' ἐχαροποίησε μεγάλως. Τὸ ποτημάτιόν σας τοῦτο εἶναι ἐν πραγματικῶν εὐεργετήμα πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ὅσοι δύνανται νὰ τὸ ἐκτιμῆσωσιν ἀξίως δὲν θέλουσιν ἀνοηθῆ ὅτι ὁ ἱππότης Α. Παπαδόπουλος Βρετὸς εἶναι ἀξίος τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Ὁ ἀκάματος ζήλος σας ἔδωκε τὰ πρῶτα στοιχεῖα συγγραμματος ἀναγκαιοτάτου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῶν ὁποίων, ἢ ὁ ἴδιος συγγραφεὺς, ἢ ἄλλος τις θέλει ἀνυψώσῃ λαμπρὸν μνημεῖον τῆς ἐθνικῆς, δόξης καὶ ἀποδείξιν ἀναντίρρητον ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν τῆς ἐκαλλιέρεται τὰ γράμματα. Διὰ τοῦτο οἱ ἀποδοθέντες ἔπαινοι πρὸς τὸ ἐπιφειλέστατον ποτημάτιόν σας εἶναι δίκαιοι καὶ ὀφείλαντο ν' ἀποδοθῶσι. Χαίρομεν λοιπὸν μεγάλως οἱ φίλοι σας καὶ εἴμεθα εὐέλπιδες ὅτι δὲν θέλετε φρεισθῆ κόπου διὰ νὰ τὸν καταστήτητε ἀκριβέστερον καὶ πληρέστερον »

» Βενετία 1|13 Ἰουλίου 1845.

Ὁ διὰ βίου φίλος σας

Ἄρθιμος Μαΐσαράκης.

Ἐμψυχωθεὶς λοιπὸν ἀπὸ τὰς τοιαύτας εὐνοϊκὰς ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκφράσεις τῶν ὀργάνων τῆς κοινῆς γνώμης τοῦ Πανελληνίου, καὶ τῶν σοφῶν ἐν Εὐρώπῃ φίλων μου, καὶ παραβλέπων τὴν ἀδιαφορίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε δὲν ἠτύχησα ν' ἀπολαύσω τὴν εὐνοίαν τῶν συνταγματικῶν ὑπουργῶν τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔλειψα νὰ ἐνασχοληθῶ εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίπονον ἔργον μου, πλουτίζων καθ' ἑκάστην τὸν ἤδη τυπωθέντα Κατάλογον. Καὶ ἐν πρώτοις χρεωστῶ νὰ εἶπω, ὅτι εὔρον ἐν τῇ Δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ, ἣτις σήμερον ἀποτελεῖ μέρος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πάμπολλα νέα βιβλία. Ἀποπερατοθείσης δὲ τῆς καταγραφῆς τούτων, καὶ περιφερόμενος μὲ δύο Καταλόγους ἀνὰ χεῖρας, τὸν ἕνα τυπωμένον καὶ τὸν ἕτερον χειρόγραφον, ἀπὸ βιβλιοπωλείου εἰς βιβλιοπωλεῖον, καὶ ἀπὸ οἰκίαν εἰς οἰκίαν φίλων μου τινῶν, ἐχόντων ἑλληνικὰ βιβλία, καὶ φυλολογῶν τὴν ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Φαβριχίου, τὸ

Γλωσσάριον τοῦ Δουκαγγίσι *Index auctorum editorum*, καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ Κάθε *Scriptorum Ecclesiasticorum Historia Literaria*, ἐδυνήθη ἐν τῷ διαστήματι τριῶν σχεδὸν ἐτῶν νὰ συναζῶ τὰς ἐπιγραφὰς ἐξακοσίων περίπου βιβλίων καὶ νὰ τὰς προσθέσω εἰς τὸν κατὰ τὸν μῆνα τοῦ 1845 ἐκδοθέντα Κατάλογόν μου με βιβλιογραφικὰς καὶ κριτικὰς σημειώσεις. Διὰ νὰ κάμω δὲ τὸ ἔργον μου ὠφελιμώτερον ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ συντάξω σύντομον εἰδήσιον τοῦ βίου ἐκάστου συγγραφέως, μεταφραστοῦ, ἐκδότου ἢ τυπογράφου Ἑλλήνων τῶν ἐν τῷ Κατάλογῳ μου συμπεριλαμβανομένων βιβλίων. Ἐνεκα δὲ τούτου εἰς τὸ τέλος ἐκάστης βιογραφικῆς εἰδήσεως σημειῶν τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐν τῷ Κατάλογῳ καταγεγραμμένου βιβλίου ἢ βιβλίων, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἐν τῇ ῥηθείᾳ εἰδήσει, ἵνα ὁ ἀναγνώστης λάβῃ τὰς παραιτέρω πληροφορίας.

Ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει τοῦ καταλόγου τούτου ἐσημείωσα τ' ὄνομα τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ συγγραφέως, ἂν τὸ τὸ βιβλίον ἐξεδόθη ἀνωνύμως ἢ φέρῃ μόνον τ' ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως. Ἐπίστε δὲ ἀνέφερα τὰ Ἐπιγράμματα, ἅτινα οἱ φίλοι τοῦ συγγραφέως, κατὰ τὴν συνήθειαν (α) τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνέθετον πρὸς ἐπαινόν του, ἵνα τυπωθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Βιβλίου του, μὴ ἔχοντες τότε ἐφημερίδας νὰ ἐπαινέσωσιν ἢ ἐπικρίνωσι τὰ νεοφανῆ βιβλία. Ἐπραξα δὲ τοῦτο ὁσάκις οἱ συντάκται τῶν ῥηθέντων ἐπιγραμμάτων δὲν ἦσαν συγγραφεῖς ἑτέρου εἶδους ποιημάτων, ἵνα λάβω αἰτίαν νὰ καταριθμίσω αὐτοὺς μεταξὺ τῶν τότε λογίων ἀνδρῶν τοῦ γένους μας.

Ἴδου δὲ ὁ λόγος δι' οὗ ἐν τῷ *Βιογραφικῷ Πίνακι* τοῦ καταλόγου μου δὲν κάμνω μνεῖαν τοσοῦτων λογίων νεωτέρων ἐλλήνων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀναγινώσκονται ἐν τῇ *Λογικῇ* τοῦ Εὐγενίου, ἐν τῷ *Σχεδιάσματι* Δημητρίου Προκοπίου τοῦ Μοσχοπολίτου, ἐν τῇ *Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ* τοῦ Μελετίου, ἐν τῇ *Προσθήκῃ* ταύτης ὑπὸ Βενδότου, καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸ 1825 ἔτος ἐκδοθέντι συγγράμματι παρὰ τοῦ Γερμανοῦ *Icker Icken*, καὶ ἐπιγραφομένῳ *Lecuothea. Eine Samlung von Briefen eines geborenen Griechen über Staatvesen, Literatur und Dichttfunst des neueren Griechenlands. Leipzig 1845. Tom. 2. εἰς 8.* Ἐγὼ δὲν ἠθέλησα βεβαίως νὰ τυπώσω *ξηρὸν ὀρομαστικὸν κατάλογον* ὄλων τῶν λογίων Ἑλλήνων πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν ἐνὸς ὀγκώδους βιβλίου, ὡς μὴ ὄφειλεν τυπωθέντος, εἰάν ἐπρόσθετον μόνον ὁ *θεῖρας Ἐγραφε* τι, καὶ ἂν τὸ ποιήμᾳ του ἐγράφη εἰς ξένην γλῶσσαν· ἀλλὰ ἠθέλησα διὰ τῆς πλήρους καταγραφῆς τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν νὰ κάμω γνωστὰ εἰς τοὺς ζῶντας Ἑλληνας καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τούτων τὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἢ νεοελληνικὴν διάλεκτον ποιήματα

(α) Κατὰ τῆς συνήθειας ταύτης, ἥτις ἐσώζετο μέχρι τοῦ 1820 ἔτους, ἔγραψε κἀλλιστα καὶ πολλὰ ὁ Κοραΐς. Καὶ ἐν τῷ *Λογίῳ Ἐργῷ* τοῦ 1816 ἔτους, σελ. 182, ἀναγινώσκειται αὐστηρὰ ἐπικρίσις τοῦ συντεθέντος ἐπιγράμματος εἰς ἔπαινον τοῦ Δημητρίου Γοβδελά ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχαήλ.

ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐνησχολήθησαν αἱ προπάτορές των ἐν τῷ καιρῷ τοῦ
ζυγοῦ τοῦ ἔθνους μας.

Μὲ τὸν Κατάλογον τοῦτον, περιέχοντα μέχρι τῆς σήμερον 1200
περίπου συγγράμματα τῶν ἀκμασάντων νεοελλήνων συγγραφέων
ἀπὸ τὸ 1453 μέχρι τοῦ 1821 ἔτους ἀνὰ χεῖρας, δυνάμεθα εἰς
τὸ ἕξῃς ν' ἀποδείξωμεν τὴν ἀμάθειαν τῶν τολμῶντων νὰ συκοφαν-
τήσωσι τὸ ἡμέτερον γένος, διότι ἐκεῖ ὅπου ὁμιλοῦσι τὰ πράγματα
εἰτὶ περιτταὶ αἱ φωνασικαὶ ἐνὸς Κομπανιώνη, ἐνὸς Βαρόλδη καὶ
ἐνὸς Φα. Μερόβενερου πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι νῦν ζῶντες Ἕλληνες δὲν
εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων, ἀλλὰ σπέρματα ξενῶν φυλῶν (α).

Οἱ δὲ συγγραφεῖς τῶν ἡμερῶν μας θέλουσιν ἔχει τὸν Κατά-
λογόν μου ὡς Ὀδηγόν εἰς τὰς βιβλιογραφικὰς τῶν ἐρεῦνας περὶ
τῶν προγενεστέρων ἐκδόσεων τοῦ δεινός ἢ δεινός συγγραμματος, ἐάν
κατὰ τύχην θελήσουν νὰ μετατυπώσωσι τοῦτο, ἢ ἂν θελήσωσι νὰ
λαλήσωσι περὶ συγγραμμάτων τυπωθέντων ὑπὸ νεωτέρων ἐλλήνων.

Ἐάν ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ καταλόγου μου, ἤθελε τυπωθῆ πρὶν
τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Α'. φυλλαδίου τοῦ Ἑλληνημίμου, ἐκδο-
θέντος κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα τοῦ 1843 ἔτους, ὁ συντάκτης τούτου
δὲν ἤθελε γράψῃ, ἐν σελ. 64. = Ἰουστίνου ἱστοριῶν Τρόγρου τοῦ
Πομπείου ἐπιτομῇ μεταφρασις τοῦ ἰ. αἰῶνος ὑπὸ Μάκολα τι-
νός τυπωθεῖσα ἐν Βενετίᾳ διότι ἤθελεν εὔρη ἐν τῷ κριθμῷ (74) περὶ
οὗ ὁ λόγος βιβλίου, ἧτις ἔχει οὕτως: » Βιβλίον ἱστορικὸν καλούμενον
» Ἰουστίνος, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Λατινίδος φωνῆς εἰς ἀπλὴν φράσιν
» παρὰ Ἰωάννου Μάκολα τοῦ Ἀθηναίου, κτλ. Ἐνετίστιν ἀχψς'.
» εἰς 8. »

Καὶ ὁ ἐκδότης τῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μετατυπωθείσης ἐν Κερ-
κύρᾳ Ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐάν ἐσυμβουλευέτο τὸν
ῤῥθέντα κατάλογόν μου, δὲν ἤθελε εἰπεῖ θετικῶς εἰς τὰ Προλεγόμενά
του σελ. κ'. — « Τρίτη ἐκδοσις καθότι δὲν γνωρίζομεν ἄλλην πρὸ
αὐτῆς γενομένην, εἶναι ἡ ἐν Ἑρετίᾳ παρὰ Νικολᾶφ τῷ Γλυκεῖ
1813 » διότι ἤθελε παρατηρήσει καταγεγραμμένας ὑπὸ ἀριθ. 134
καὶ 228 δύο προγενεστέρως ἐκδόσεις κατὰ τὸ 1736 ἐν Βουκουρε-
στίῳ καὶ κατὰ τὸ 1778 ἔτος ἐν Ἑρετίᾳ παρὰ Νικολᾶφ τῷ Σάρφ.

Ἐπὶ τέλους χρεωστῶ ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς παρατηρήσεις δύο σο-
φῶν φίλων μου, τοῦ Ἰππότου Ἀνδρέου Μουστοξυδου, καὶ τοῦ Καθη-
γητοῦ Αἰμίλιου Τυπάλδου, οἵτινες διὰ τῶν ἐπιστολῶν των μ' ἐσυμβού-
λευσαν νὰ προσθέσω, ἐν περιπτώσει δευτέρως ἐκδόσεως τοῦ καταλόγου
μου, εἰς πᾶσαν ἐπιγραφὴν τῶν βιβλίων τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων

(α) Κατὰ τὸ 1802 ἔτος ὁ μακαρίτης Ἰωάννης Δωνᾶς Ἰατρός Κερκυραῖος ἐξέδωκεν ἐν
Βενετίᾳ, ὑπὸ τοῦ ψευδωνύμου Μιχαήλ Φραγκίνου Ἀλβεργάτου Καπακέλλου, θαυμα-
μαστὴν ἀνάλειψιν κατὰ τῆς διατριβῆς τοῦ Ἀββᾶ Κομπανιώνη. Πρὸ τεσσάρων δὲ ἡδὴ
ἔτων ὁ ἀγαθὸς καὶ πολυμαθὴς ἱατρός Ἀθανάσιος Γεωργιάδης Λευκίας Φιλίππουπολίτης
ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις ἑλληνιστὴ καὶ λατινιστὴ πόνημα ἐπιγραφόμενον. « Ἀνατροπὴ τῶν
» δοξασάντων γραψάντων καὶ τύποις κοινοσάντων, ὅτι οὐδεὶς τῶν νῦν τὴν Ἑλλάδα αἰ-
» κούντων ἀπόγονος τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων ἐστίν. »

καί νά σημειώσω τὰς μετατυπώσεις αὐτῶν, διότι, παρατηρεῖ ὁ δεύ-
 τερος, *συχνάκις ἢ κατὰ πρώτην φοράν ἀναφερομένη ἐκδοσις*
χωρίς τὰ τυπωθῆ κατὰ πρότερον τὸ βιβλίον προξενεῖ ἀβεβαιότητα
καὶ σύγχυσιν. Ἐάν λοιπὸν ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει δὲν ἐπρόθετα
 καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων ἐκάστου βιβλίου, τὸ ἐνόμιτα περιττὸν ἀρ-
 οῦ εἰσημείωσα ἀκριβῶς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως, τὸ ἔτος, καὶ τ' ὄνομα
 τοῦ τυπογράφου, διότι πολλὰ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ συγγραφεῖς οἵτινες ὅταν
 ἀναφέρωσιν ἐν πόνημα δὲν σημειοῦνσι τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως τού-
 του καὶ τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐτυπώθη. Κατέγραψα δὲ χωριστὰ ὄσας ἐκ-
 δόσεις ἐδημοσιεύθησαν μετὰ τὴν πρώτην ἀπὸ ἕτερον τυπογράφου, καὶ
 ἔχουσι προσθήκην τινὰ ἢ σημειώσεις τοῦ νέου ἐκδότου.

Ἐν τῷ τελει δὲ τῆς παρούσης ἐκδόσεως κατέγραψα ἐν εἶδει
Προσθήκη:

α. Ὅσα συγγράμματα ἐξεδώθησαν λατινιστὶ ὑπὸ τοῦ σοφωτάτου
 Ἀλλατίου, καὶ τῶν ὄχι πολὺ κατωτέρων τούτου Ἀρκουδίου, Καου-
 σούλλου, καὶ ἄλλων τινῶν λατινιστῶν συγγραψάντων, ἐπειδὴ οὗτοι
 συνέγραψαν καὶ ἀπλοελληνιστί.

β. Συγγράμματα τινὰ νεωτέρων ἑλλήνων τυπωθέντά ὑπὸ ἄλλο-
 γενῶν φιλελλήνων· καὶ

γ. Ὀλίγα τινὰ βιβλία ἀπλοελληνιστὶ συγγραφέντα ὑπὸ ἄλλογενῶν
 ἀπὸ τῆς 15^{ης} μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐκδοτικῆς ἐκατονταετηρίδος.

Ἐάν δὲ μετὰ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ παρόντος καταλόγου λάβω ἀνά
 χεῖρας καὶ ἕτερα μὴ ἐν αὐτῷ καταγεγραμμένα βιβλία, θέλω σπεύσει
 νὰ ἐκδόσω ταῦτα εἰς *Παράρτημα*, καὶ οὕτω θέλει γίνῃ πλήρης ὁ Κα-
 τάλογος τῆς νεωτέρας ἡμῶν γραμματείας ἢ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου ἢ
 παρ' ἄλλου ἀξιώτερου ἐμοῦ, κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος·
Δίδου σοφῶ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔστω. Τότε θέλει εἶσθαι
 εὐκολώτερον νὰ συνταχθῇ ἢ τόσον ἐπιθυμητὴ ἱστορία τῆς νεοελ-
 ληνικῆς Γραμματείας μέχρι τῆς πολιτικῆς ἀναγεννήσεως τῆς πο-
 λυπαθοῦς Ἑλλάδος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Νοεμβρίου 1847.

Υἱάτιος.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων πονημάτων παρὰ τοῦ
Συντάκτου τοῦ παρόντος Καταλόγου.

- COMPENDIO della Storia di Scanderbeg, Principe dell'Albania tradotto dal greco moderno, corredato di Note, ec. Napoli 1820. τομ. 2, εἰς 12.
- MEMORIA su alcuni costumi degli antichi Greci tuttora esistenti nell'Isola di Leucade nel mare Ionio. Napoli. 1825. εἰς 8.
- RISPOSTA alle alcune osservazioni su detta Memoria, Corfù. 1826. εἰς 8.
- CORREZIONI ed Aggiunte alla Prefazione del Compendio Storico di Scanderbeg. Corfù. 1829. εἰς 12.
- RICERCHE Storico-Critiche su le tre città anticamente conosciute sotto il nome di Leucade. Venezia. 1830, εἰς 8.
- MÉMOIRES Biographiques-historiques sur le Président de la Grèce: I. Capodistrias. Paris. 1837. 2 vol. εἰς 8:
- ἹΣΤΟΡΙΚΗ Ἐκθεσις τῆς Ἐφημερίδος ὀ Ἐλληνικὸς Καθρέπτης Ἐλληνο. Γαλλ. Ἀθῆναι, 1839, εἰς 8.
- ΠΟΛΙΤΙΚΑ Σύμμικτα. Φυλλάδια δύο, Ἐλληνιστὶ Γαλλιστὶ. Ἀθῆναι, 1840 εἰς 8.
- SUL PROGRESSO e lo stato attuale della pubblica Istruzione nella Grecia. Napoli, 1841, εἰς 8.
- QUATRO Mesi in Firenze, ossia Relazione Storica del Congresso di Firenze. Parigi, 1841, εἰς 8.
- MÉMOIRE sur le Pilima, ou espèce de feutre dont les anciens se servaient pour la confection de leurs armures défensives, etc. Paris, 1842. in-8. καὶ 1843 εἰς 4.
- NOTIZIE Storico Biografiche sul Colonnello Demetrio Calergi. Corfù, 1843, εἰς 8.
- ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ Ἱστορικὰ Ὑπομνήματα περὶ τοῦ Κόμητος Φριδερίχου Γυίλφορντ, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ συστηθείσης Ἀκαδημίας. Ἐλληνο. Ἱταλ. Ἀθήνησιν 1846 εἰς 8.
- ΕΠΙΣΤΟΛΗ πρὸς τὸν Ἐλλογιμώτατον Ἱππότην Ἀνδρέαν Μουστοξύδην, πρόην ἔφορον τῆς ἐν Ἑλλάδι Δημοσίας Ἐκπαιδείσεως περὶ τοῦ βιβλίου ἐπιγραφομένου ΑΝΘΟΣ τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας Διαθήκης ὑπὸ Ἰωαννικίου Καρτάνου. Ἀθήνησιν 1847.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050274